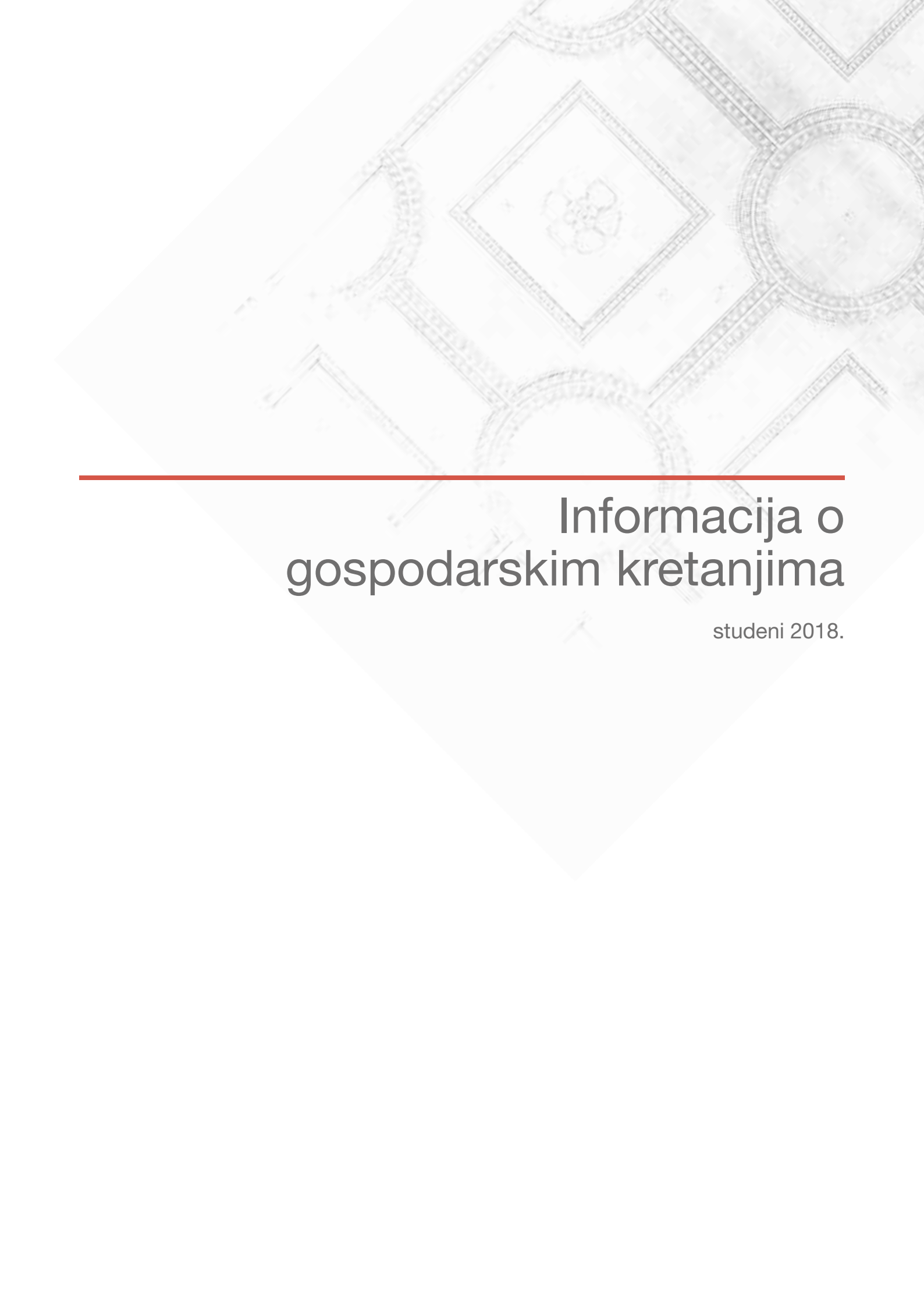

Informacija o gospodarskim kretanjima

studeni 2018.

Sažetak

Tijekom trećeg tromjesečja 2018. usporio se rast realnog BDP-a, na što upućuju podaci o industrijskoj proizvodnji i realnom prometu od trgovine na malo. Malo slabijim intenzitetom nego u dosadašnjem dijelu godine nastavljena su povoljna kretanja na tržištu rada. Inflacija potrošačkih cijena u rujnu se snizila na 1,4%, s 2,1% u kolovozu, što poglavito zrcali smanjenje godišnje stope rasta cijena energije. Usto, usporila se i temeljna inflacija. HNB je nastavio provoditi ekspanzivnu monetarnu politiku te održavati iznimno visoku razinu likvidnosti domaćega financijskog tržišta. Pritom se ubrzao godišnji rast plasmana poduzećima, dok se godišnji rast plasmana stanovništvu neznatno usporio. Neto inozemni dug zamjetno se smanjio tijekom srpnja i kolovoza, zahvaljujući sezonskom priljevu deviza od turizma i razduživanju središnje države. U drugom je tromjesečju ostvaren znatan višak u proračunu opće države, a gotovinski podaci Ministarstva financija upućuju na povoljna kretanja i u trećem tromjesečju.

Model brze procjene BDP-a¹ navodi na zaključak da je ukupna gospodarska aktivnost rasla i u trećem tromjesečju 2018., ali zamjetno sporijim intenzitetom nego u prethodna tri mjeseca (Slika 1.). Industrijska proizvodnja bila je slabija u trećem tromjesečju ove godine nego u prethodna tri mjeseca. Pritom je, promatrano prema GIG-u, zabilježen pad proizvodnje kod kapitalnih proizvoda te trajnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju (slike 3. i 4.). Promatrajući prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, pad kapitalnih proizvoda vjerojatno je djelomice posljedica nastavka snažnog smanjivanja proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava, koje je primjetljivo još od sredine 2017., a što se može povezati s problemima nekih domaćih brodogradilišta. Također, nakon snažnog povećanja u drugom tromjesečju ove godine, realni je promet od trgovine na malo u trećem tromjesečju stagnirao u odnosu na prosjek prethodnih triju mjeseci (Slika 7.). Podaci o građevinskoj aktivnosti za srpanj i kolovoz upućuju na nastavak rasta realnog obujma građevinskih radova u trećem tromjesečju. Pritom se nastavio rast obujma radova na zgradama, a intenzivirali su se i radovi na ostalim građevinama, što upućuje na jačanje investicijske aktivnosti opće države (slike 5. i 6.).

Indeks pouzdanja potrošača u listopadu se blago pogoršao u odnosu na prosječnu razinu zabilježenu u prethodna tri mjeseca, ponajviše zbog nepovoljnijih očekivanja glede ukupne ekonomske situacije i broja nezaposlenih tijekom sljedećih 12 mjeseci. Promatra li se na mjesečnoj razini, očekivanja potrošača zadržala su se na razini iz rujna. Kada je riječ o poslovnom optimizmu, očekivanja poslovnih subjekata u građevinarstvu i industriji u listopadu bila su bolja od prosjeka trećeg tromjesečja, dok su se očekivanja u uslugama zadržala na razini prethodna tri mjeseca. S druge strane, očekivanja u trgovini nastavila su se zamjetno pogoršavati na tromjesečnoj razini (Slika 8.).

Dostupni podaci za listopad upućuju na nastavak povoljnih kretanja na tržištu rada i na početku četvrtog tromjesečja. Tako je tijekom listopada broj zaposlenih bio za 0,5% veći nego tijekom trećeg tromjesečja (Slika 14.). Pritom je najsnažniji doprinos rastu broja zaposlenih zabilježen u javnom sektoru. Tijekom trećeg tromjesečja došlo je do blagog usporavanja pada broja nezaposlenih osoba u odnosu na prethodno tromjesečje, na što je u podjednakoj mjeri utjecalo novo zapošljavanje kao i brisanje iz evidencije zbog ostalih razloga (nepridržavanje zakonskih odredbi, odjave s evidencije i nejavljanja). Administrativna stopa nezaposlenosti spustila se tijekom trećeg tromjesečja 2018. na 9,5% s 10,0%, koliko je iznosila tijekom drugog tromjesečja (Slika 15.). I kada je riječ o plaćama, u trećem je tromjesečju 2018. došlo do usporavanja rasta prosječne nominalne bruto plaće (0,7%) u odnosu na prethodno tromjesečje (Slika 16.). Pritom je intenzitet rasta plaća u privatnom i javnom sektoru bio podjednak (0,8% i 0,6%). Kupovna moć stanovništva blago je porasla (0,4%), s obzirom na to da je u istom

razdoblju zabilježen i blagi rast indeksa potrošačkih cijena.

Potrošačke su cijene u rujnu porasle za 0,8% u usporedbi s prethodnim mjesecom (Tablica 1.), čemu je najviše pridonio sezonski rast cijena odjeće i obuće. U rujnu su povećane i maloprodajne cijene naftnih derivata, što je bila posljedica poskupljenja sirove nafte tipa Brent na svjetskom tržištu (Slika 19.), nakon što je u prethodna tri mjeseca bio prisutan trend pada tih cijena. Naime, u rujnu je prosječna cijena barela sirove nafte poskupjela za 8% zbog očekivanja da bi se ponuda tog energenta mogla smanjiti zbog predstojećih sankcija koje SAD uvodi Iranu, pada proizvodnje u Venezueli te nestabilnih isporuka sirove nafte iz Libije. Porast indeksa potrošačkih cijena u rujnu najviše je ublažilo pojeftinjenje hrane (mesa i voća) u odnosu na prethodni mjesec. Godišnja inflacija potrošačkih cijena u rujnu se snizila na 1,4%, s 2,1% u kolovozu (Slika 18.). Spomenuto usporavanje inflacije u znatnoj je mjeri bilo rezultat smanjenja godišnje stope rasta cijena električne energije zbog negativnog učinka baznog razdoblja, odnosno izraženog rasta tih cijena u rujnu 2017. Nadalje, u rujnu se zamjetno smanjio doprinos prerađenih prehrambenih proizvoda i mesa te odjeće i obuće ukupnoj inflaciji, što je rezultiralo usporavanjem temeljne inflacije na 0,5% (s 0,8% u kolovozu). Godišnji rast proizvođačkih cijena na domaćem tržištu u rujnu se zadržao na istoj razini kao u kolovozu te je iznosio 3,4%. Naime, blago ubrzavanje godišnjeg rasta cijena energije poništilo je istodobno usporavanje rasta cijena intermedijarnih proizvoda.

Dinamika robne razmjene usporila se početkom trećeg tromjesečja 2018. u odnosu na prosjek prethodna tri mjeseca, što se posebno odnosi na izvoz. Ukupan robni izvoz u srpnju i kolovozu porastao je za 1,6% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja (Slika 10.), unatoč padu izvoza energenata, poglavito nafte i naftnih derivata. Istodobno je zamjetan rast izvoza ostale robe od 6,4%, većim dijelom ostvaren zahvaljujući rastu izvoza ostalih prijevoznih sredstava. Osim toga, ojačao je izvoz kapitalnih proizvoda, najviše aparata za telekomunikacije i snimanje zvuka i reprodukciju. Za razliku od toga, rast ukupnoga robnog uvoza za 0,8% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja (Slika 11.) posljedica je jačeg uvoza energenata, prije svega nafte i naftnih derivata. Uvoz se ostale robe smanjio za 3,6%, ponajviše zbog nižeg uvoza proizvoda tekstilne industrije i pojedinih kategorija kapitalnih proizvoda (posebno pogonskih strojeva i uređaja te električnih strojeva, aparata i uređaja).

Nominalni tečaj kune prema euru u listopadu je bio stabilan te se kretao u uskom rasponu od $\pm 0,1\%$ oko prosječne vrijednosti od 7,42 EUR/HRK (Slika 21.). U prvoj polovini listopada nominalni tečaj kune prema euru blago je ojačao, a u ostatku mjeseca blago je oslabio te na kraju listopada dosegnuo 7,43 EUR/HRK, što je jednako razini na kraju prethodnog mjeseca. Kuna je u listopadu blago ojačala prema većini ostalih valuta iz košarice za izračun efektivnog tečaja, ali je to najvećim dijelom

1 Za detalje vidi rad D. Kunovca i B. Špalata: Brza procjena BDP-a upotrebom dostupnih mjesečnih indikatora (I-42, lipanj 2014.).

bilo poništeno slabljenjem kune prema turskoj liri, što zrcali daljnji oporavak turske valute na svjetskom deviznom tržištu, nakon što je snažno oslabjela u srpnju i kolovozu. Pritom je indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune u listopadu deprecirao za 0,3% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca.

Kratkoročne kamatne stope na europskom tržištu novca zadržale su se tijekom listopada u negativnom području, čemu pridonose ekspanzivna monetarna politika Europske središnje banke i visoka likvidnost bankarskog sektora u europodručju. Šestomjesečni EURIBOR na kraju listopada iznosio je -0,26%, a prekonoćna kamatna stopa na bankarskom tržištu europodručja EONIA -0,34% (Slika 24.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju nisu se tijekom listopada bitno promijenile, pa tako ni premija za rizik Hrvatske, koja je na kraju listopada iznosila 93 bazna boda (Slika 25.).

U uvjetima i nadalje obilnog viška likvidnosti domaćega financijskog tržišta, koji je u listopadu iznosio 19,6 mlrd. kuna (Slika 54.), na domaćem prekonoćnom tržištu tijekom listopada nije bilo zabilježenoga međubankovnog prometa kao ni aukcija trezorskih zapisa Ministarstva financija.

Kamatne stope na novoodobrene kredite banaka stanovništva i poduzećima uglavnom su se blago smanjile u rujnu 2018. (slike 28. i 29.). Pad kamatnih stopa ostvaren je kod svih prvi put odobrenih kredita poduzećima (Slika 31.) i stambenih kredita stanovništvu (Slika 32.), dok su kunske potrošački krediti uglavnom blago poskupjeli (Slika 33.). U istom su razdoblju kamatne stope na oročene depozite stanovništva i poduzeća u rujnu vrlo blago porasle (slike 34. i 35.). Kao rezultat opisanih kretanja, razlika između kamatnih stopa na kredite i depozite ostala je gotovo nepromijenjena (Slika 37.).

Monetarna kretanja u rujnu 2018. obilježilo je rast neto domaće aktive (NDA) monetarnog sustava, dok je neto inozemna aktiva (NIA) ostala gotovo nepromijenjena. To je dovelo do povećanja ukupnih likvidnih sredstava (M4) za 0,9 mlrd. kuna ili 0,3% u odnosu na kraj kolovoza (Slika 49.). Povećanje neto domaće aktive tijekom rujna bilo je rezultat rasta neto potraživanja od središnje države zbog smanjenja depozita države kod HNB-a, te porasta plasmana. Promatra li se na godišnjoj razini, rast ukupnih likvidnih sredstava u rujnu se 2018. ubrzao na 5,6%, isključujući utjecaj tečajnih promjena. Godišnje povećanje ukupnih likvidnih sredstava i nadalje se ostvaruje u uvjetima snažnoga godišnjeg rasta neto inozemne aktive (15,3%) i pada neto domaće aktive monetarnog sustava (-1,5%). U strukturi M4, godišnji rast novčane mase (M1) blago se ubrzao na 20,4% (Slika 48.), dok se godišnji pad kvazinovca blago ubrzao te na kraju rujna iznosio -1,9%.

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države), nakon stagnacije u srpnju i kolovozu, porasli su u rujnu 2018. za 0,4% na osnovi transakcija. Na godišnjoj razini, rast ukupnih plasmana u rujnu se nastavio ubrzavati te je dosegnuo 4,6% (Slika 40.). Pritom se ubrzao godišnji rast plasmana poduzećima, koji je na kraju rujna iznosio 3,3%, dok se godišnji rast plasmana stanovništvu blago smanjio na 5,9% (slike 41. i 42.). Promatra li se valutna struktura, udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu nastavio je rasti dosegnuvši krajem rujna 51,4%, dok se kod plasmana poduzećima taj udio nastavio smanjivati (Slika 47.). Ako se promatra nominalno stanje, godišnji rast ukupnih plasmana, koji je u rujnu iznosio 1,2%, bio je zamjetno manji od rasta na osnovi transakcija, što je

uglavnom posljedica prodaja nenaplativih plasmana.

Bruto međunarodne pričuve smanjile su se tijekom listopada te su na kraju mjeseca iznosile 16,2 mlrd. EUR (Slika 56.), na što je najviše utjecalo smanjenje razine ugovorenih repo poslova. U odnosu na kraj prethodne godine bruto pričuve bile su veće za 0,5 mlrd. EUR ili 3,0%. Neto raspoložive pričuve također su se povećale u odnosu na kraj prošle godine, za 1,0 mlrd. EUR ili 7,1%, te su na kraju listopada iznosile 14,7 mlrd. EUR.

Nakon smanjenja za 1,0 mlrd. EUR u drugom tromjesečju, neto inozemni dug tijekom srpnja i kolovoza 2018. godine smanjio se za još 3,0 mlrd. EUR (Slika 60.), i to kao rezultat istodobnog rasta inozemnih potraživanja i smanjenja inozemnih obveza domaćih sektora (Slika 61.). Poboljšanju ukupne neto inozemne pozicije najviše su pridonijele kreditne institucije, što je uobičajeno tijekom vrhunca turističke sezone. Banke su, naime, zahvaljujući priljevu deviza od turizma poboljšale svoju neto inozemnu poziciju za 2,7 mlrd. EUR, što je gotovo za trećinu više nego u istom razdoblju godinu prije.² Time je na kraju kolovoza inozemna aktiva banaka nadmašivala njihove inozemne obveze za 3,2 mlrd. EUR ili 6% BDP-a. Osim toga, svoju neto inozemnu poziciju poboljšala je središnja država, nakon što je u srpnju otplatila dospjelu obveznicu, te u manjoj mjeri nefinancijska poduzeća, posebno prema vlasnički povezanim kreditorima u inozemstvu. Jedino se pogoršala neto inozemna pozicija središnje banke, i to zbog povlačenja depozita države kod HNB-a radi spomenute otplate državne obveznice.

Višak konsolidirane opće države prema metodologiji ESA 2010 iznosio je u prvoj polovini 2018. godine 1,1 mlrd. kuna ili 0,3% BDP-a.³ Ovakav pozitivan rezultat u prvom redu odražava ostvarenje iz drugog tromjesečja ove godine, kada je ostvaren višak u iznosu od gotovo 2,8 mlrd. kuna. Znatna višak proračuna tijekom drugog tromjesečja (u istom razdoblju prošle godine bio je ostvaren manjak od 1,1 mlrd. kuna) odražava snažan rast prihoda, uz istodobno blago smanjenje rashoda na godišnjoj razini. Promatrajući detaljnije prihodnu stranu proračuna u drugom tromjesečju, porastu ukupnih prihoda od 9,0% ponajviše su pridonijeli prihodi od neizravnih poreza, a zatim prihodi od doprinosa te izravnih poreza, uvelike pod utjecajem rasta osobne potrošnje kao i povoljnih kretanja na tržištu rada. Istodobno, blago smanjenje rashoda od 0,5% u odnosu na drugo tromjesečje prethodne godine odražava raznolika kretanja pojedinih sastavnica, pri čemu je ukupnom smanjenju rashoda ponajviše pridonijelo smanjenje rashoda za ostale tekuće rashode i investicije, dok su u suprotnom smjeru djelovali rashodi za zaposlene i intermedijarnu potrošnju.

Dostupni fiskalni pokazatelji upućuju na to da bi i treće tromjesečje mogla obilježiti povoljna fiskalna kretanja. Prema mjesečnim podacima MF-a⁴ za treće tromjesečje ove godine, na razini središnje države ostvaren je višak od 5,2 mlrd. kuna, u usporedbi s 4,5 mlrd. kuna viška koji je ostvaren u istom razdoblju prethodne godine. Rast viška pritom odražava brži rast prihoda u odnosu na rashode.

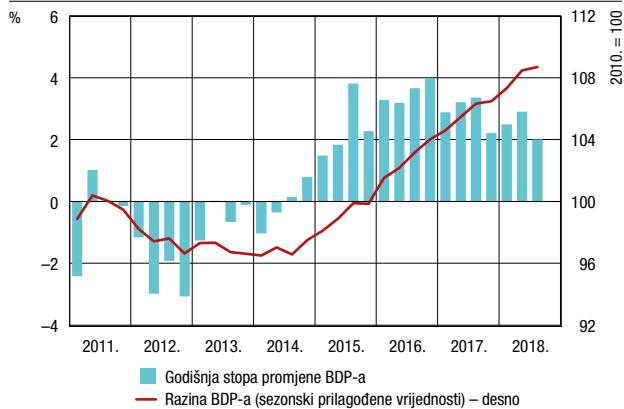
Nakon kratkotrajnog porasta tijekom drugog tromjesečja zbog pretfinanciranja dijela obveza, dug opće države na početku trećeg tromjesečja snizio se nešto ispod razina s kraja prethodne godine, te je krajem srpnja iznosio 281,6 mlrd. kuna. U spomenutom su razdoblju tečajna kretanja djelovala u pravcu smanjenja nominalnog iznosa duga, a ostvareni gospodarski rast podržavao je daljnje smanjivanje udjela duga u BDP-u.

² Tome je pogodovalo što HNB nije intervenirao na deviznom tržištu u trećem tromjesečju, za razliku od prošle godine.

³ U listopadu su također revidirane i povijesne serije podataka za 2017. godinu. U 2017. godini višak opće države povećan je za 0,1 postotni bod, na 0,9% BDP-a, poglavito zbog korekcije razine ostvarenih prihoda.

⁴ Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti, koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

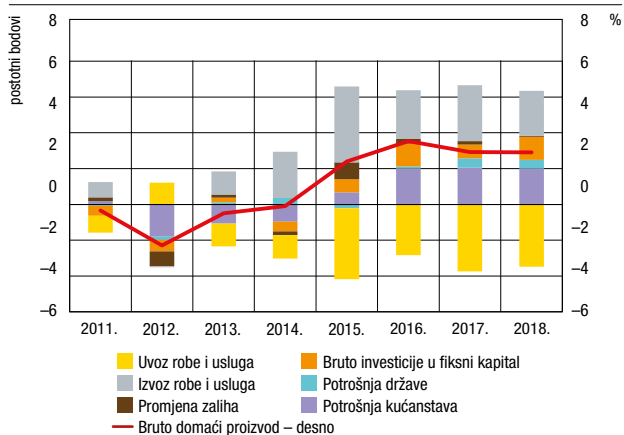
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2018. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih do 30. listopada 2018.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

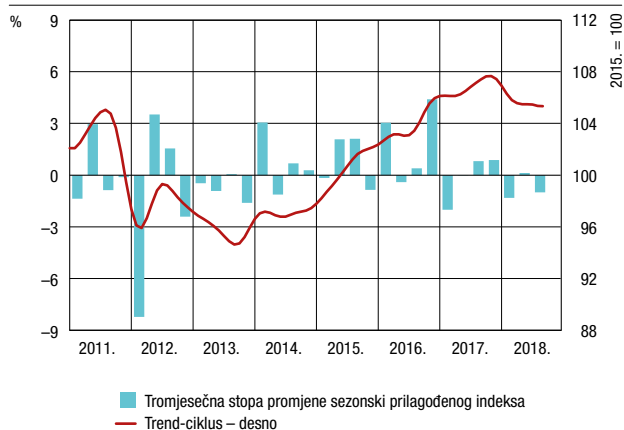
Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Napomena: Projekcija za 2018. preuzeta je iz službene projekcije HNB-a iz srpnja 2018.

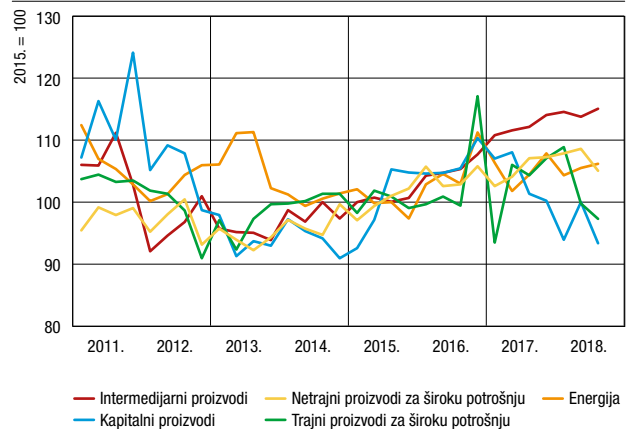
Izvor: DZS

Slika 3. Industrijska proizvodnja

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

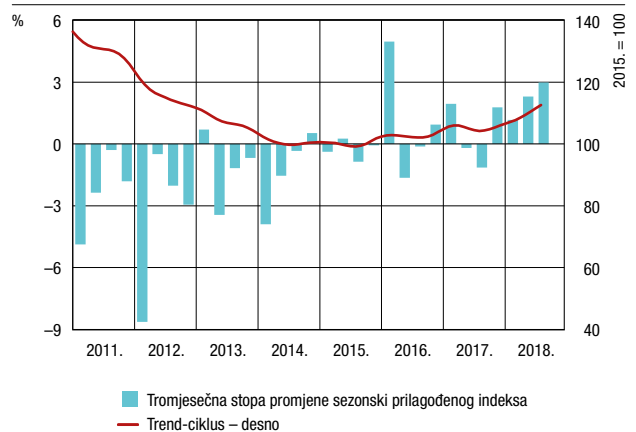
Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

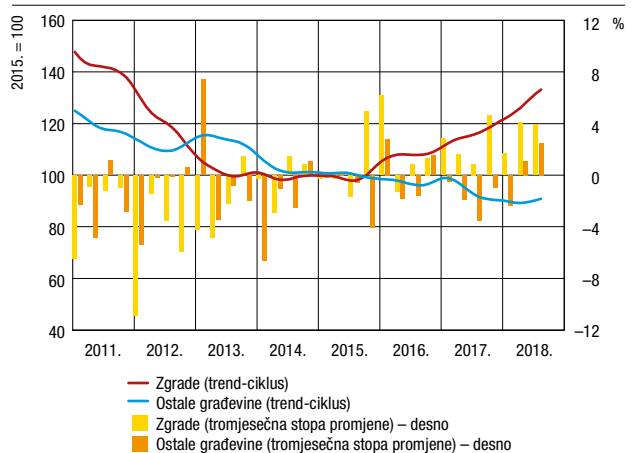
Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2018. odnosi se na srpanj i kolovoz.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

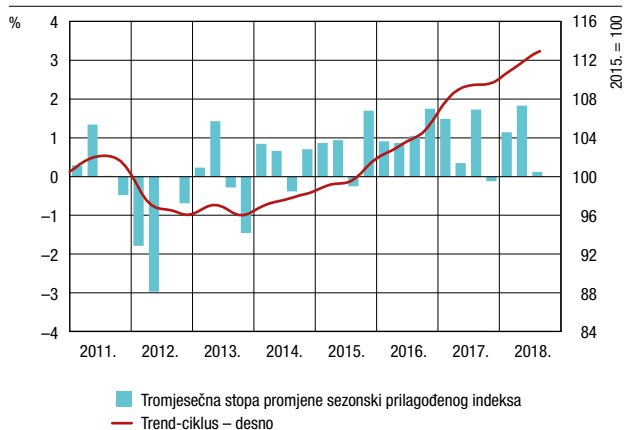
Slika 6. Zgrade i ostale građevine

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2018. odnosi se na srpanj i kolovoz.

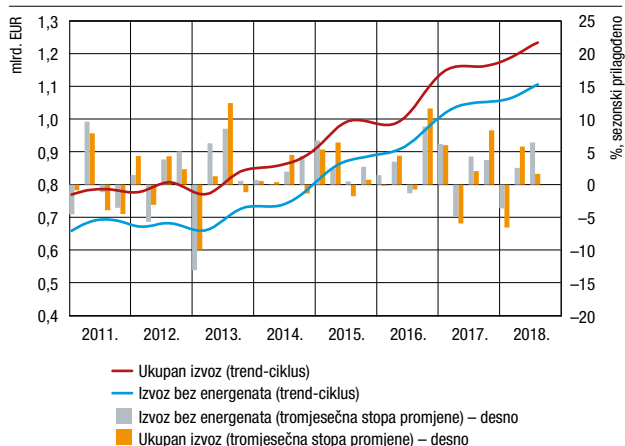
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

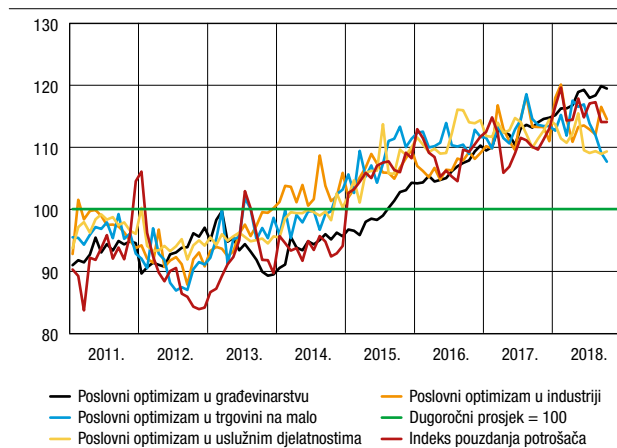

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

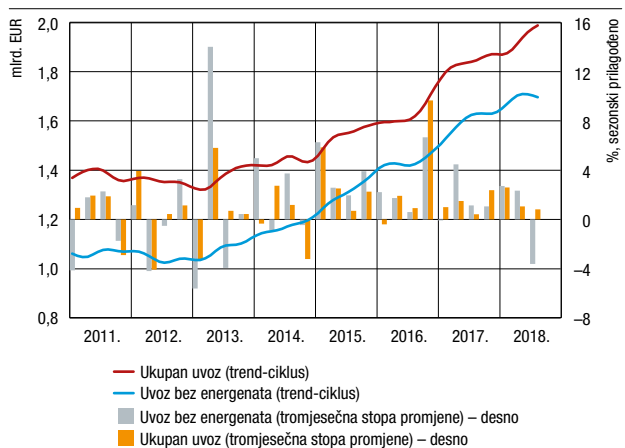
Napomena: Podaci za treće tromjesečje 2018. odnose se na srpanj i kolovoz.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

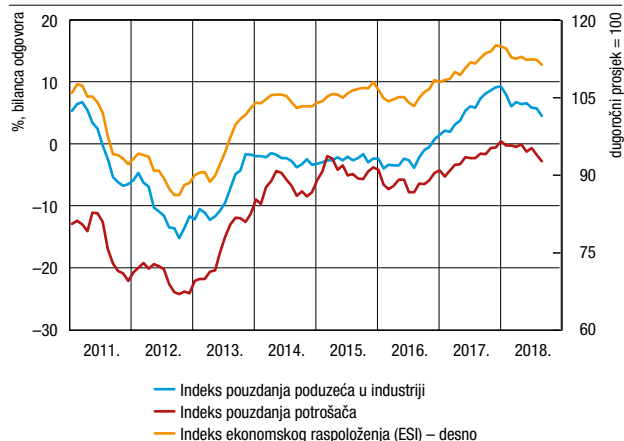

Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

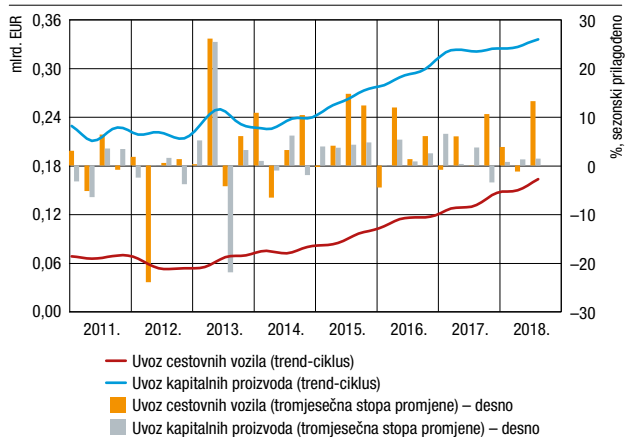
Slika 11. Robni uvoz (cif)

Napomena: Podaci za treće tromjesečje 2018. odnose se na srpanj i kolovoz.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

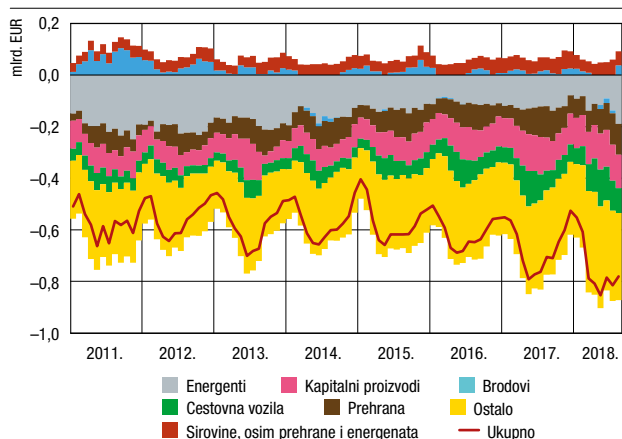
Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

Napomena: Podaci zaključno s rujnom 2018.
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsejke SMTK-a 71 – 77.
Podaci za treće tromjesečje 2018. odnose se na srpanj i kolovoz.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

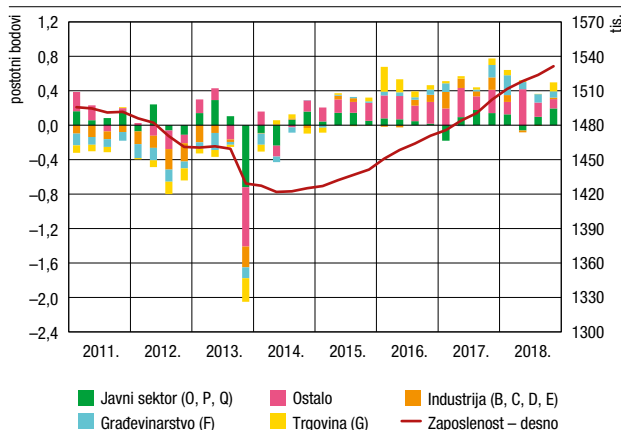
Slika 13. Saldo robne razmjene

Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno s kolovozom 2018.

Izvor: DZS

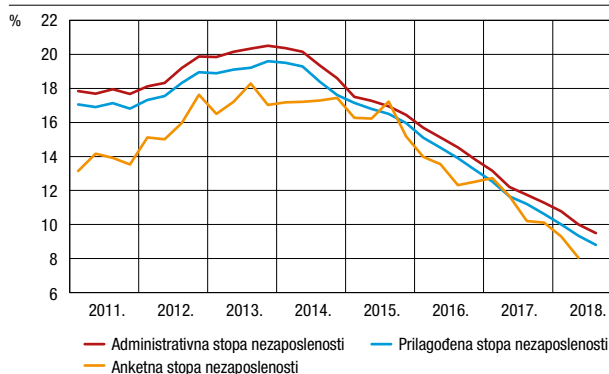
Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje 2018. odnose se na listopad.

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

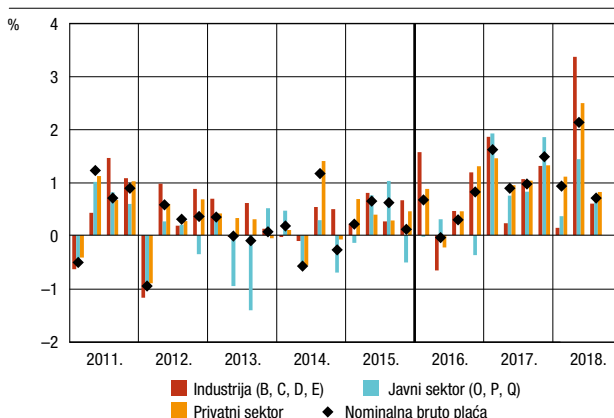
Slika 15. Stope nezaposlenosti sezonski prilagođeni podaci

Napomene: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. uzimaju se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a).

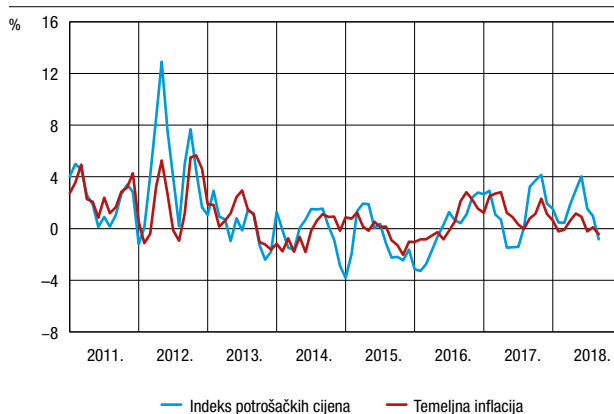
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD.

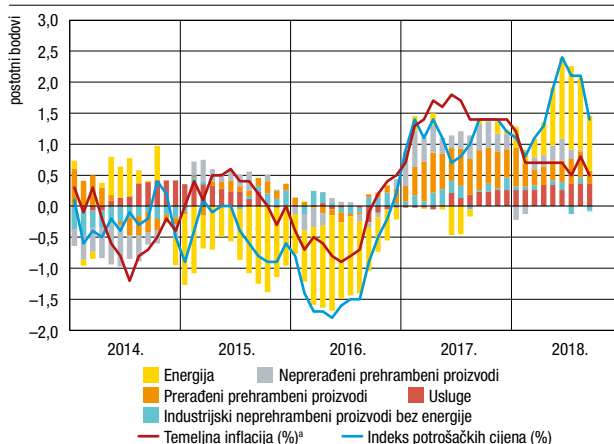
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnog pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

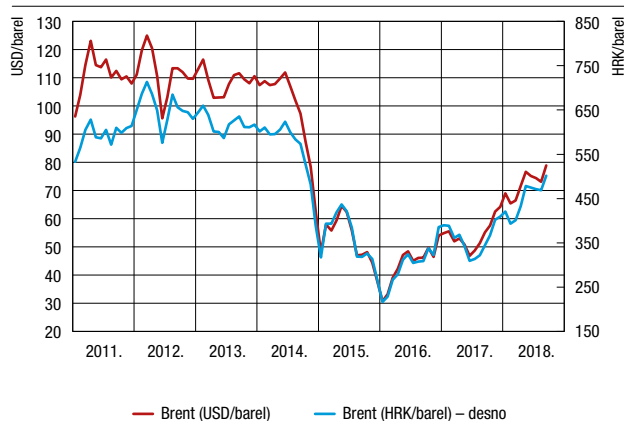
Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

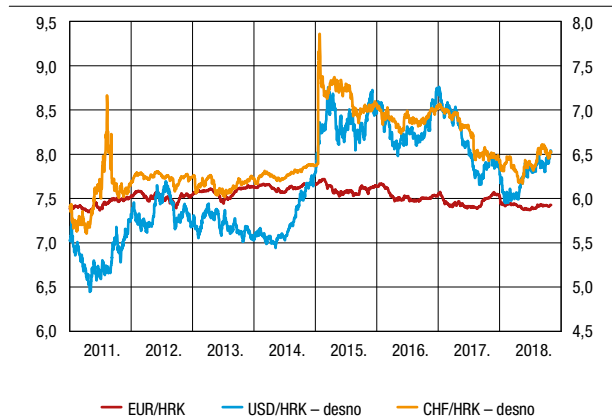
^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

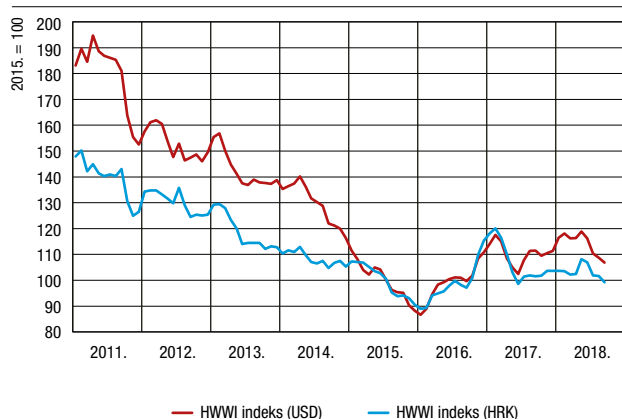

Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

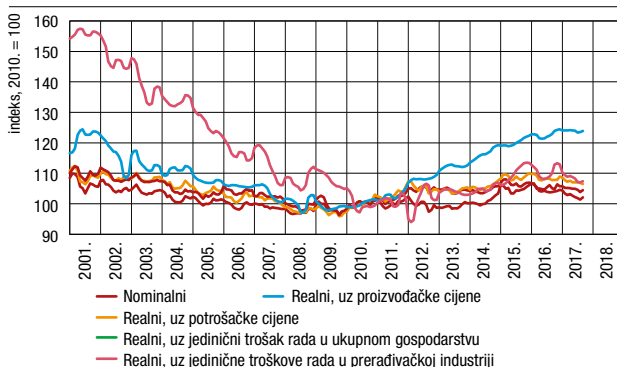
Izvor: HNB

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

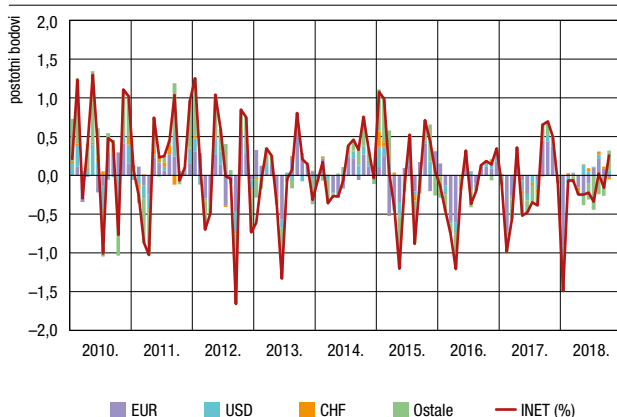
Izvor: HNB

Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	VIII.18.	IX.18.	IX.17.	IX.18.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	2,4	2,1	-0,7	-0,9
Energija	7,9	8,1	-0,6	-0,5
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	3,8	1,6	-0,6	-2,7
Prerađeni prehrambeni proizvodi	1,5	1,7	0,5	0,6
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	0,5	-0,5	-2,8	-3,7
Usluge	1,0	1,4	0,1	0,6
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	0,7	0,5	-0,8	-1,0
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	3,4	4,0	0,1	0,7
Cijene sirove nafte Brent (USD)	60,3	52,9	3,8	-1,0
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata u USD)	13,5	2,3	5,4	-5,0

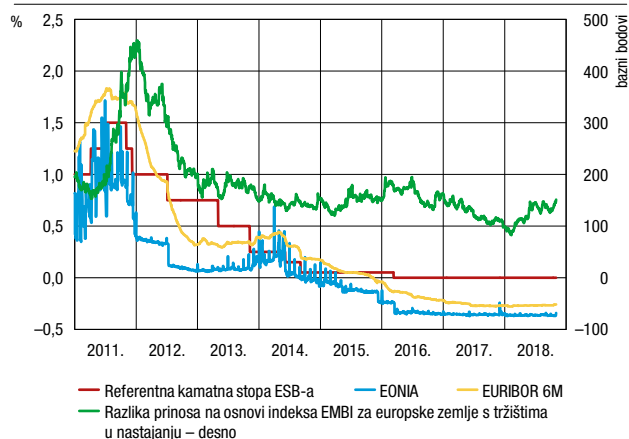
Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)^a Negativne vrijednosti označuju doprinos aprecijaciji INET-a.

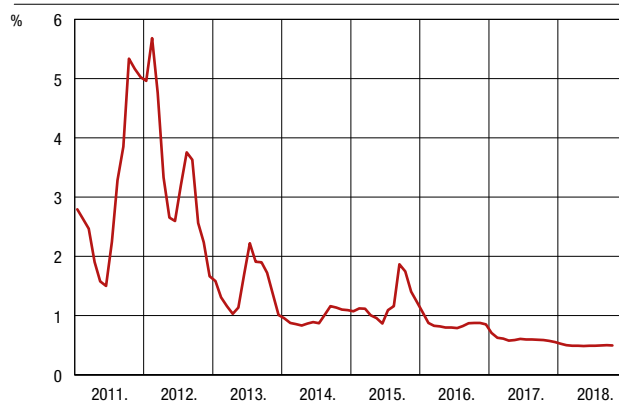
Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

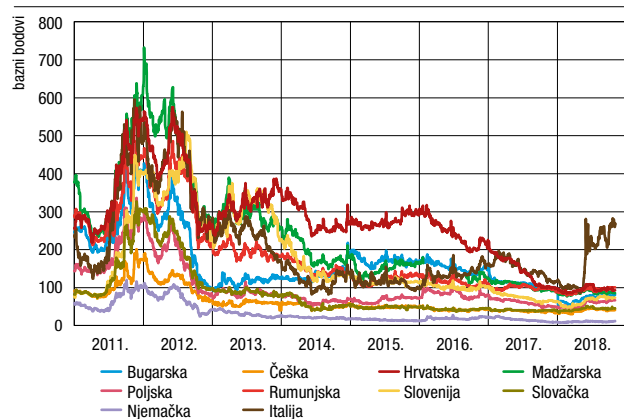
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankovnom tržištu (ZIBOR 3 mj.)
mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

Izvor: HNB

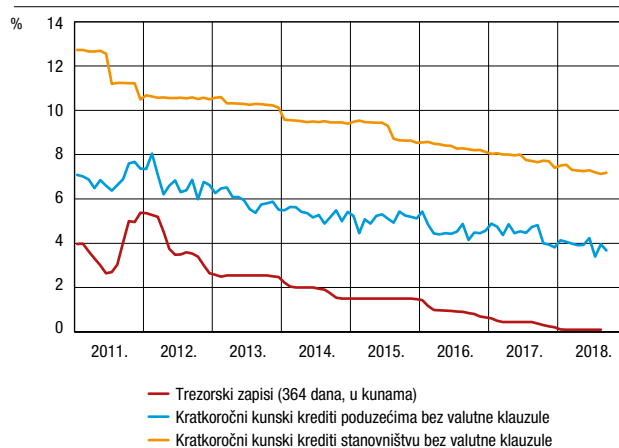
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

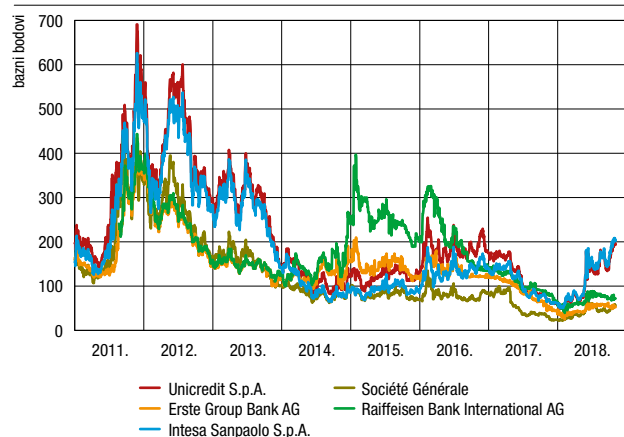
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

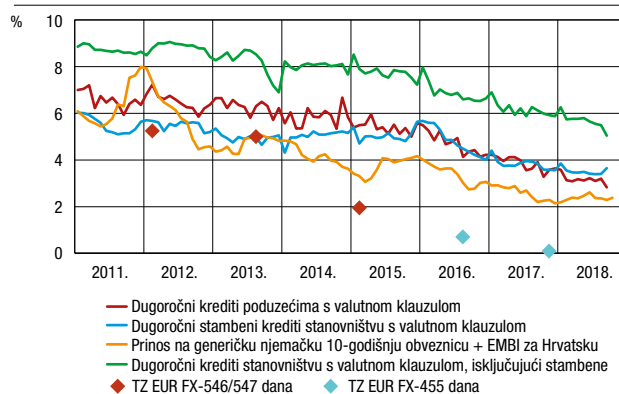
Izvori: MF; HNB

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

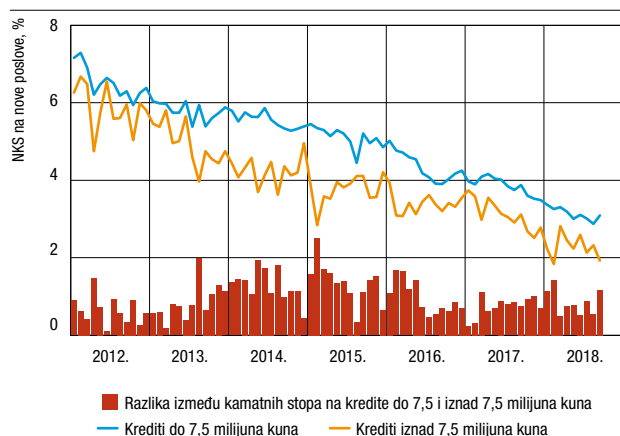
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

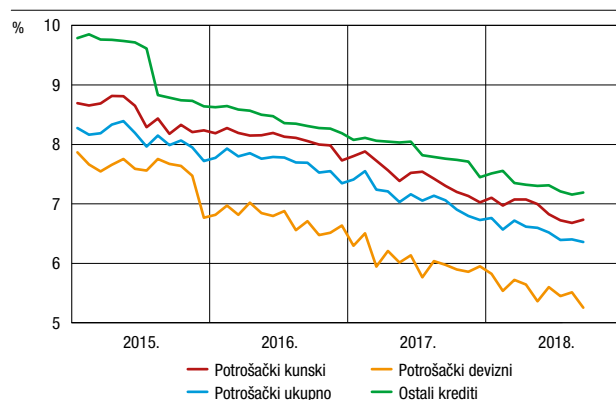
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

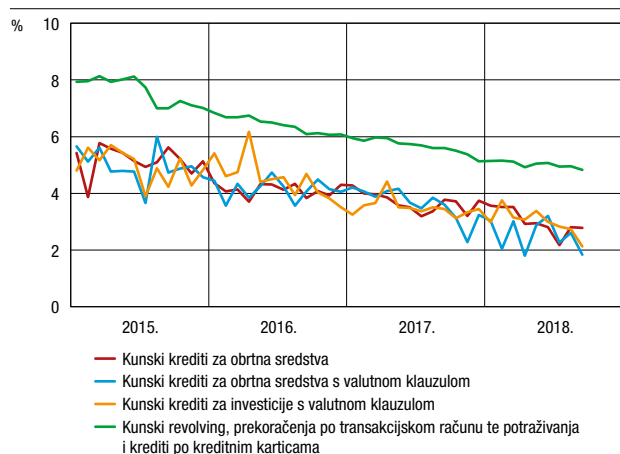
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

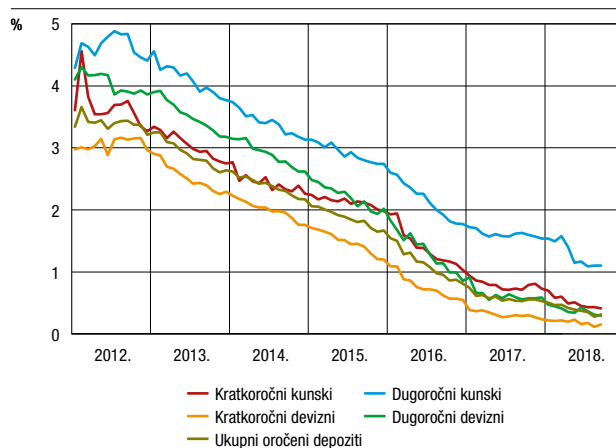
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

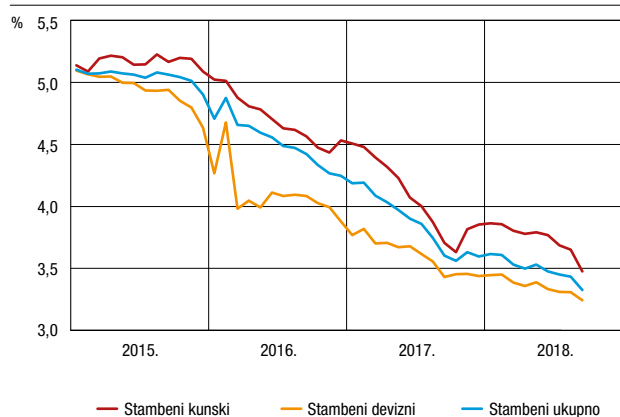
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

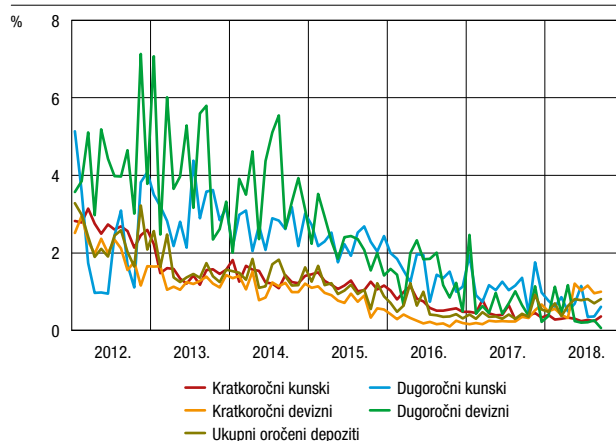
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

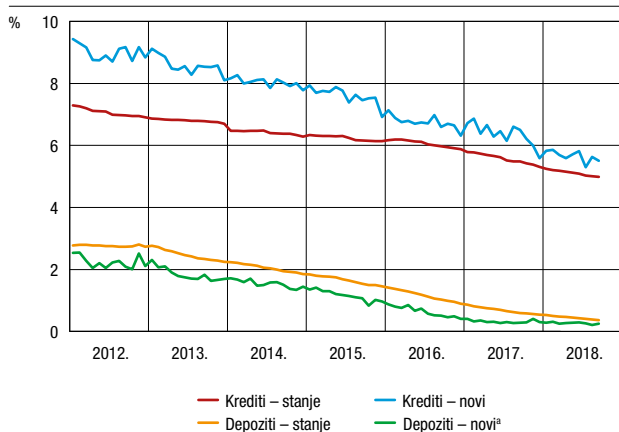
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

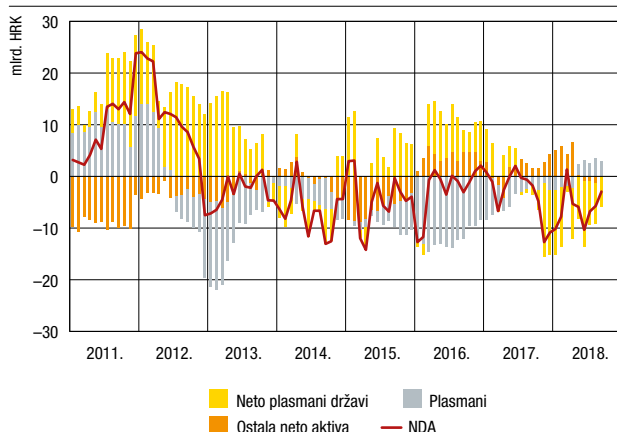
Izvor: HNB

Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

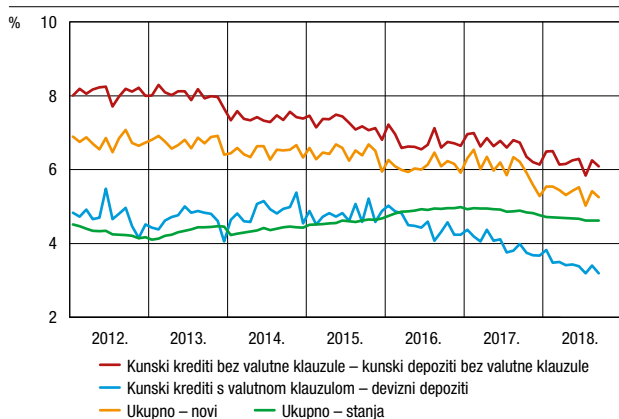
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

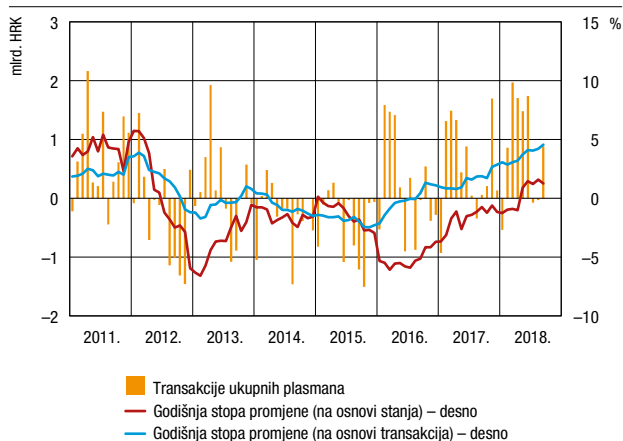
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

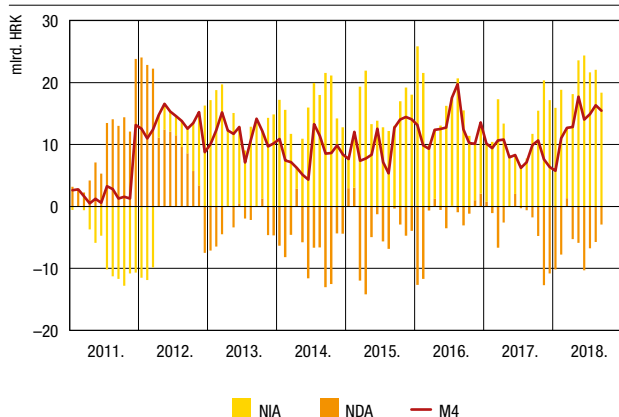
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

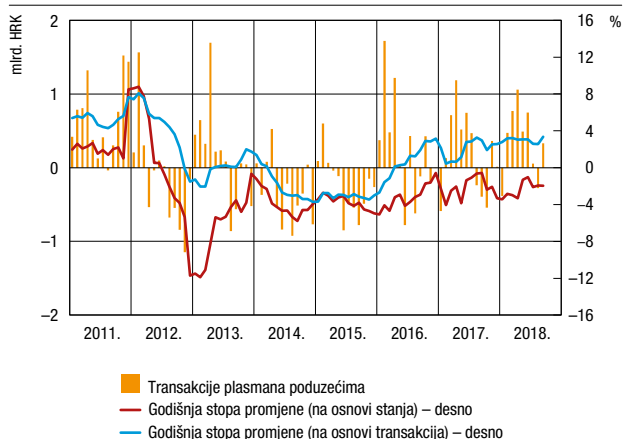
Izvor: HNB

Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

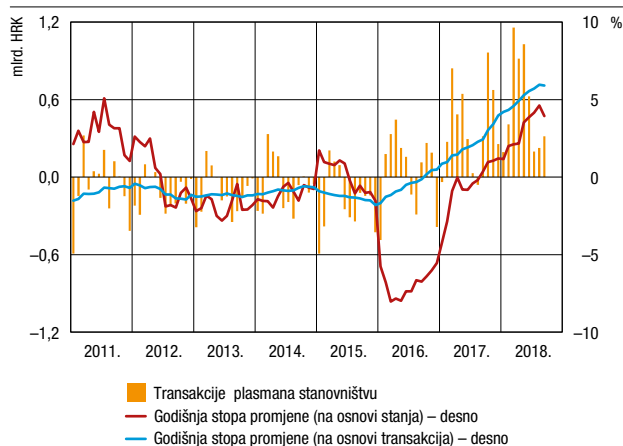
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

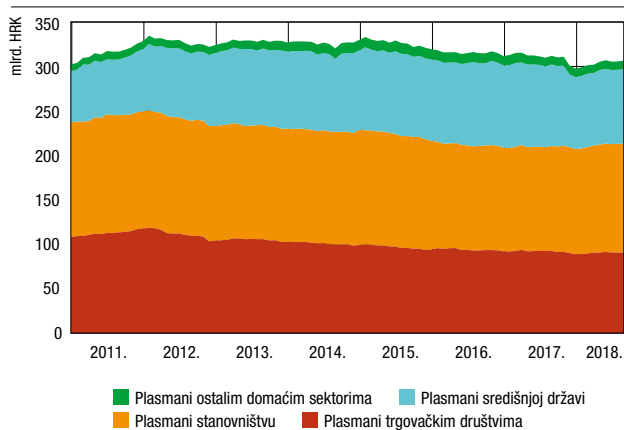
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

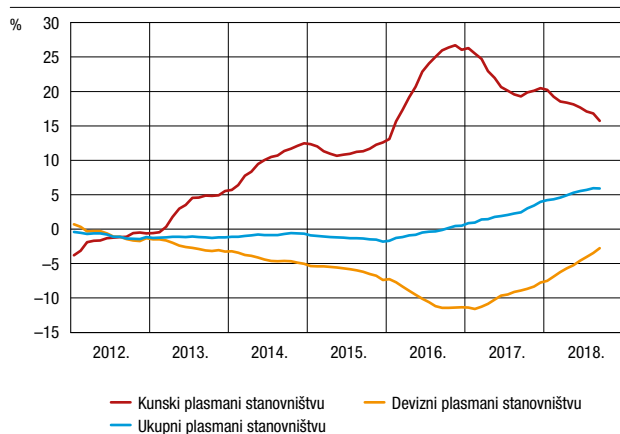
Izvor: HNB

Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

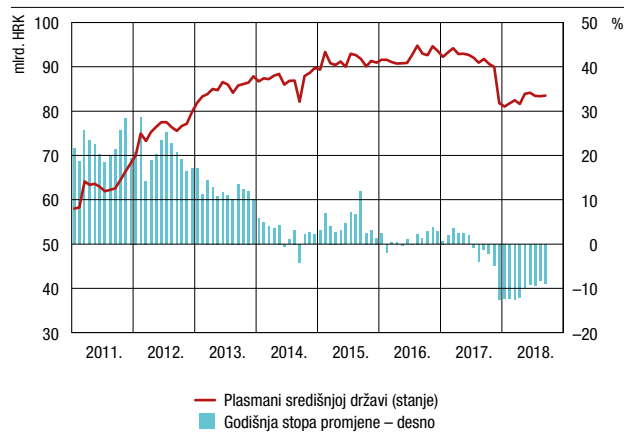
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

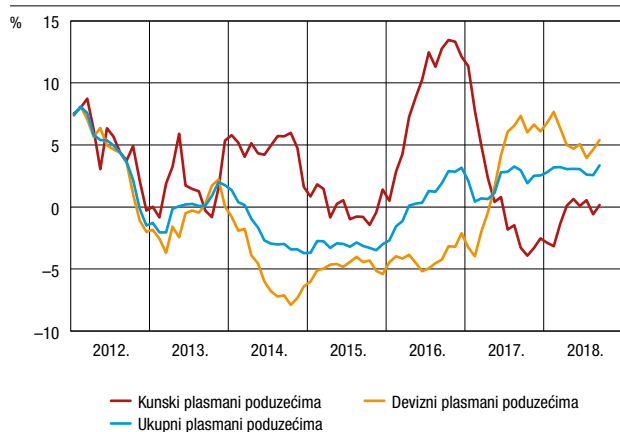
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

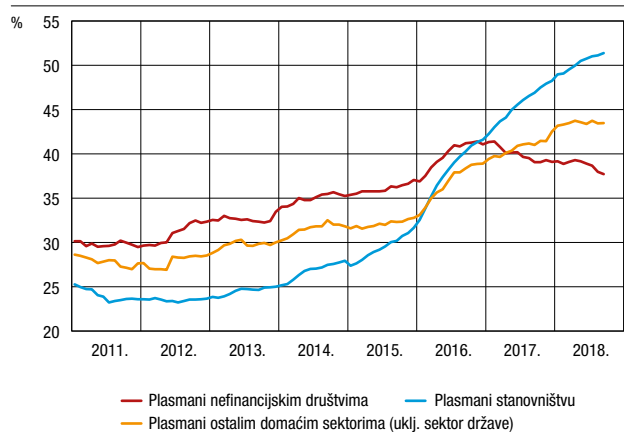
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

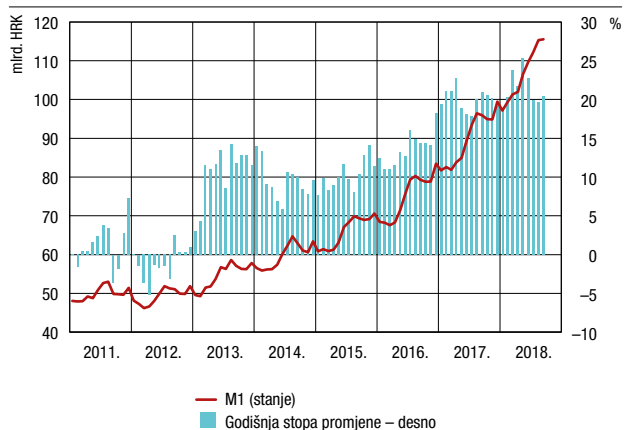
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

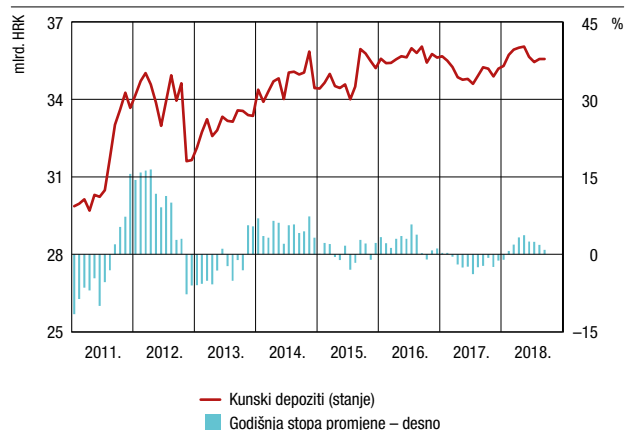
Izvor: HNB

Slika 48. Novčana masa

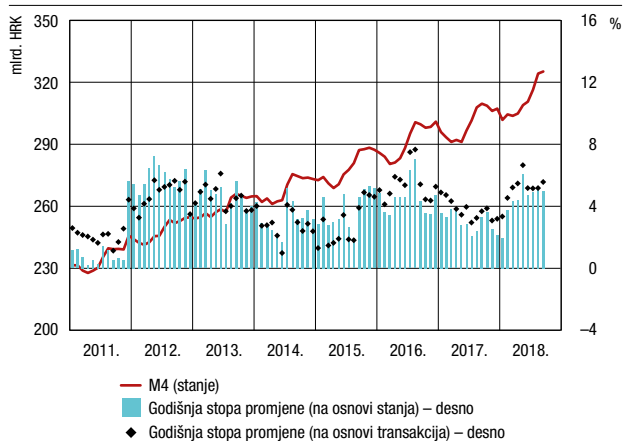
Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

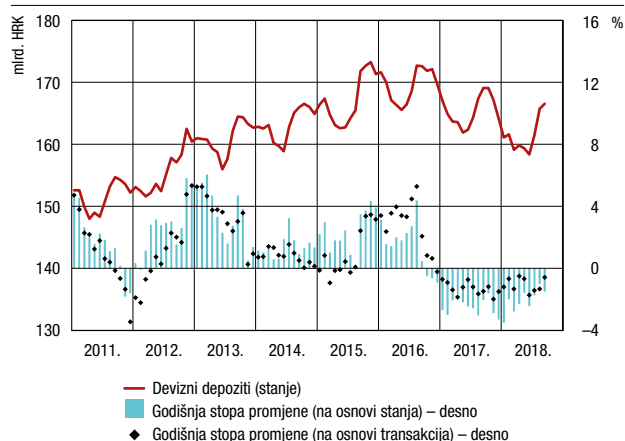
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

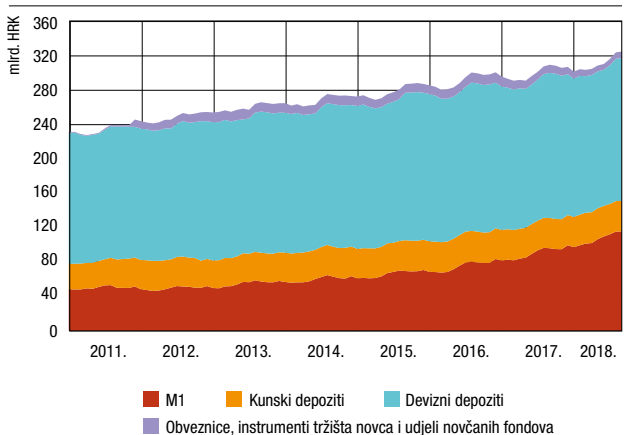
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

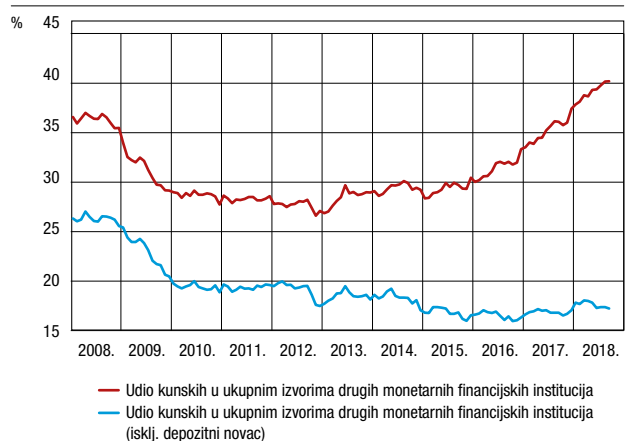
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

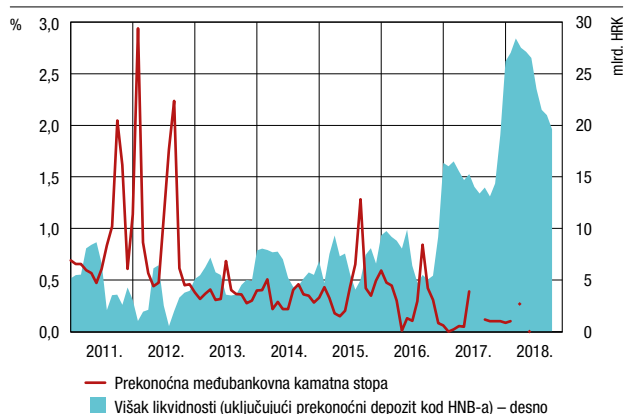
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

Slika 54. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

preliminarni podaci, u milijunima eura

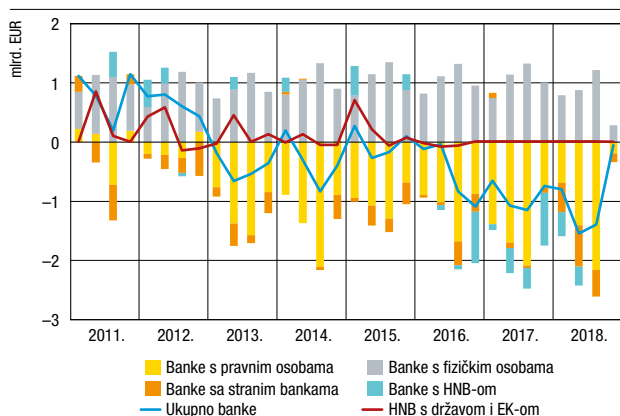
	2017.	2. tr. 2018. ^a	Indeksi	
			2017./2016.	2. tr. 2018./2017.
Tekuće transakcije	1.963	1.528	162,8	77,9
Kapitalne transakcije	308	420	46,2	136,2
Financijske transakcije (bez pričuve)	-734	-695	—	94,8
Međunarodne pričuve HNB-a	2.593	2.633	—	101,6
Neto pogreške i propusti	-412	-10	81,2	—

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

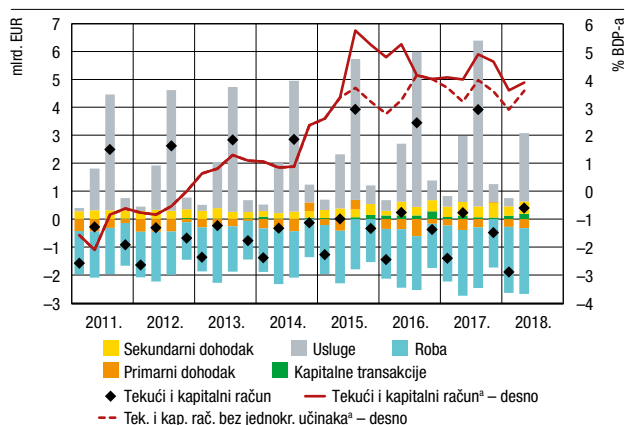
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za 4. tromjesečje 2018. odnose se na listopad.

Izvor: HNB

Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

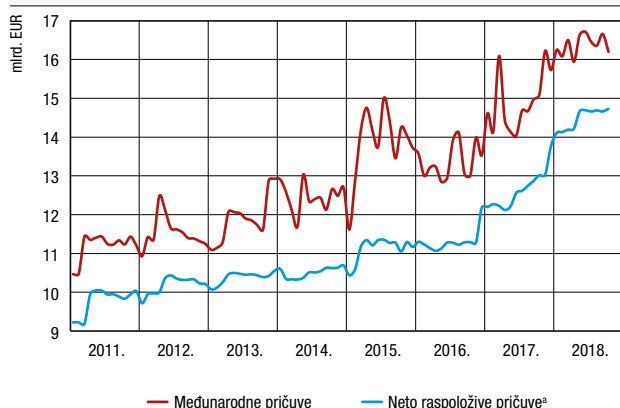

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017.

Izvor: HNB

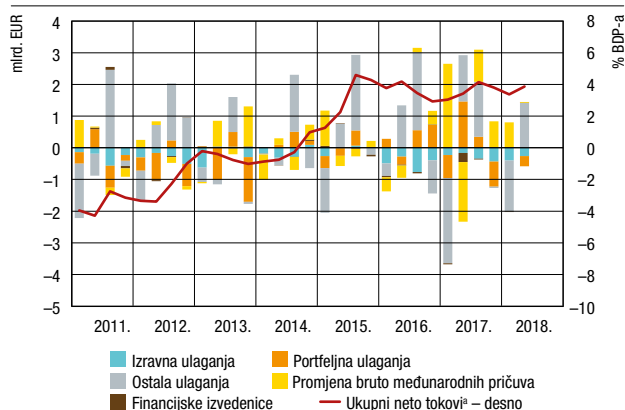
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

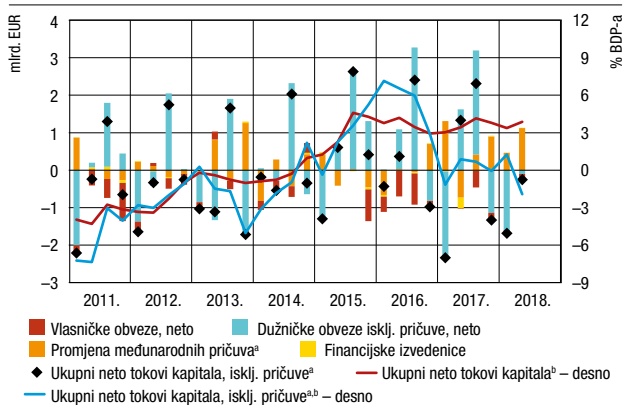
Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

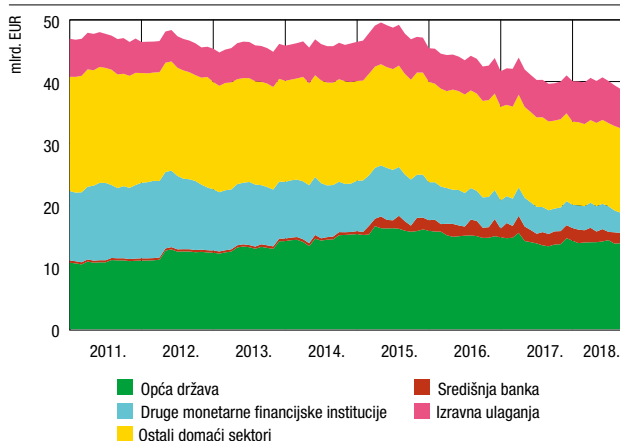
Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

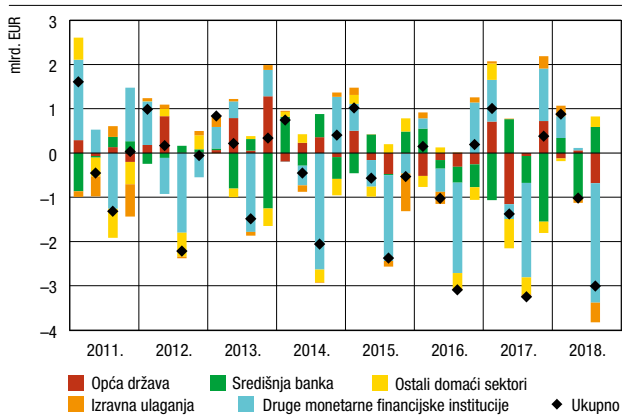
Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

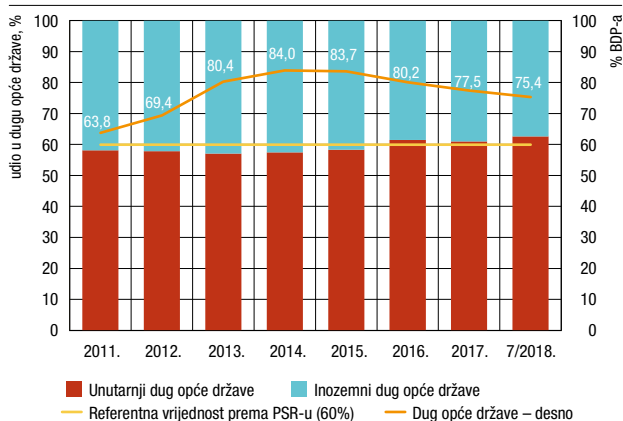
Napomena: Podaci zaključno s krajem kolovoza 2018.

Izvor: HNB

Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

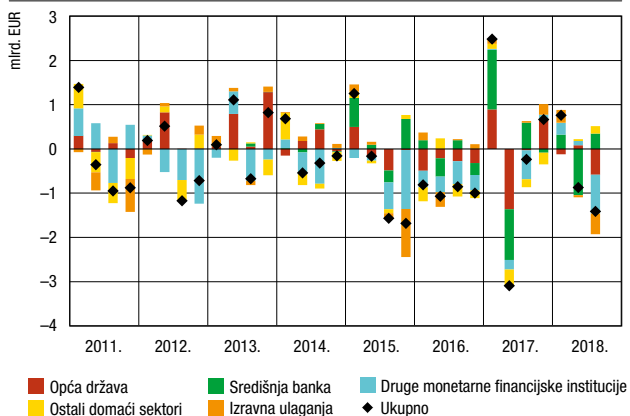
Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjeno za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za treće tromjesečje 2018. odnose se na srpanj i kolovoz.

Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za treće tromjesečje 2018. odnose se na srpanj i kolovoz.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – VI. 2017.	I. – VI. 2018.
Ukupni prihodi	79.598	83.615
Izravni porezi	11.396	11.809
Neizravni porezi	32.804	35.024
Socijalni doprinosi	21.083	22.164
Ostalo	14.315	14.617
Ukupni rashodi	82.023	82.469
Socijalne naknade	28.495	28.957
Subvencije	3.926	3.787
Kamate	4.900	4.698
Naknade zaposlenicima	19.888	21.153
Intermediarna potrošnja	14.429	14.765
Investicije	4.923	3.508
Ostalo	5.461	5.600
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-2.425	1.146

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. – VII. 2017.	I. – VII. 2018.
1. Prihodi	80.146,6	83.641,6
2. Prodaja nefinancijske imovine	407,9	316,8
3. Rashodi	78.900,8	80.898,7
4. Nabava nefinancijske imovine	1.781,5	1.409,9
5. Neto zaduživanje (1+2–3–4)	–128	1.650

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	I.–VII. 2017.	I.–VII. 2018.
Ukupna promjena duga	–205	–1.696
Promjena unutarnjeg duga	5.445	3.694
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	1.516	–347
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	6.070	4.514
– Krediti	–2.089	–446
Promjena inozemnog duga	–5.650	–5.389
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	144	–146
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	–4.896	–2.173
– Krediti	–898	–3.071
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	–350	–218

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva

PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	Ø	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak